

ФОНД
НАУЧНИ
ИЗСЛЕДВАНИЯ

ДО
ПРОФ. ПЛАМЕН МИШЕВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
ИЗПЪЛНИТЕЛЕН СЪВЕТ НА ФНИ

ДОКЛАД

Относно: Становище на комисия по регламент 800.

УВАЖАЕМИ ПРОФ. МИШЕВ,

Във връзка с т.2 от Протокол № 20 на Изпълнителен съвет от 13.12.2013 год. – „Кога ще бъдат изплатени анексите по договори с междинен етап?“ Ви уведомявам следното:

Със Заповед № РД 01/83 от 27.11.2013 год. на Управителя на Фонд „Научни изследвания“ беше създадена комисия със задача да се установи съответствието на насоките за кандидатстване на проектните предложения от 2008-2012 год. с Регламент 800.

С писмо изх. № 0416/33 от 10.12.2013 год. Фонд „Научни изследвания“ уведоми и поиска становище от Министерство на финансите по заключенията на комисията.

С оглед гореизложеното предоставям на Вашето внимание отговор на Министерство на финансите – писмо с изх. № 69-00-341 от 14.12.2013 год.

Приложение: Съгласно текста.

С УВАЖЕНИЕ,

ВАЛЕРИ КОЦОВСКИ
УПРАВИТЕЛ

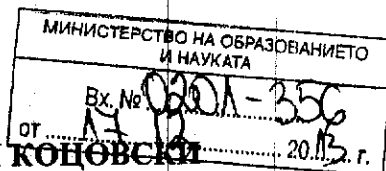

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изх. № 69-00-341

София, 14.12.2013 г.

ДО
Г-Н ВАЛЕРИ КОЦОВСКИ
УПРАВИТЕЛ НА ФОНД
"НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ"
МИНИСТЕРСТВО НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

КОПИЕ:
Г-ЖА СОНЯ КРЪСТАНОВА
ГЛАВЕН СЕКРЕТАР НА
МИНИСТЕРСТВО НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

УВАЖАЕМИ Г-Н КОЦОВСКИ,

В отговор на Ваше писмо с изх. № 0416/33 от 10.12.2013 г. и приложен Протокол с № 80/502 от 09.10.2013 г. във връзка с проведено заседание на комисия, назначена със Заповед № РД 01/83 от 27.11.2013 г. на управителя на Фонд „Научни изследвания“ (ФНИ), моля да имате предвид следното:

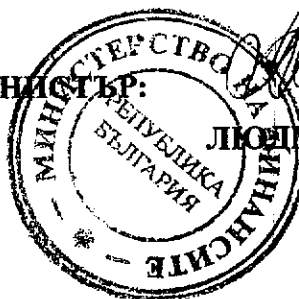
В посочения Протокол се съдържа индивидуална интерпретация относно неприложимостта на режима по държавните помощи към предоставените средства от ФНИ. Същата налага изводи и тълкувания във връзка с прилагането на законодателството в областта на държавните помощи, които не споделяме и не подкрепяме. Нещо повече, част от тях не са съобразени и с въведените в Закона за държавните помощи национални правила и определения, което води до смесване на различни видове помощ.

Отново обръщам внимание на аргументите, които са изложени подробно в наше писмо с изх. № 04-06-196 от 19.06.2013 г. (приложено към настоящото писмо).

В заключение, бих искала да Ви напомня, че в съответствие с разпоредбите на чл. 9, ал. 4 от Закона за държавните помощи, администраторът на държавна помощ носи отговорност за нейната законосъобразност.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Писмо на Министерство на финансите с изх. № 04-06-196/19.06.2013 г.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР:

ЛЮДИМИЛА ЕЛКОВА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изх. № 04-06-196

София, 19.06.2013 г.

ДО
ПРОФ. Д-Р АНЕЛИЯ КЛИСАРОВА
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО
И НАУКАТА

ОТНОСНО: предоставяне на средства от Фонд „Научни изследвания“

УВАЖАЕМА Г-ЖО МИНИСТЪР,

Фонд „Научни изследвания“ е юридическо лице на бюджетна издръжка към министъра на образованието и науката, което има за цел да подкрепя проекти и дейности за насърчаване на научните изследвания. Насърчаването на научните изследвания се осъществява чрез отпускане на целеви финансови средства въз основа на конкурси по определени теми, които се обявяват през съответната година.

През 2012 г. е обявен конкурс „Финансиране на фундаментални научни и научноприложни изследвания в приоритетните области“ 2012 г. Въз основа на проведен конкурс са определени за финансиране 95 проекта, като са сключени договори за финансиране с изпълнителите и са предоставени средства в размер на 70 % от одобрената стойност на проекта или общо средства в размер на 15,0 млн. лв.

След оспорване на резултатите от проведен конкурс от представители на научната общност, в края на месец май 2013 г. е обявен нов конкурс „Финансиране на фундаментални научни и научноприложни изследвания в приоритетните области“ 2013 г. с бюджет от 11,8 млн. лв., в който могат да участват само неодобрените за финансиране проектни предложения от конкурса, проведен през 2012 г. Подадените проектни предложения са разработени в съответствие с насоките за кандидатстване в конкурса от 2012 г., като единствения документ, който се изисква от кандидатите е да потвърдят желанието си за участие в конкурса за 2013 г.

В разработените от Фонд „Научни изследвания“ насоки за кандидатстване за конкурсите за 2012 и 2013 г. се цитира приложението на Регламент (ЕО) № 800/2008.

За периода от 01.01.2011 г. до настоящия момент в изпълнение на разпоредбите на чл. 9 от Закона за държавните помощи (ЗДП), в Министерството на финансите не са постъпвали за съгласуване от Фонд „Научни изследвания“, респективно от Министерството на образованието и науката схеми за подпомагане, попадащи в обхвата на груповото освобождаване съгласно Регламент (ЕО) № 800/2008 на Комисията от 6 август 2008 г. относно деклариране на някои категории помощи за съвместими с общия пазар в приложение на членове 87 и 88 от Договора. В тази връзка, Насоките за кандидатстване по конкурс „Финансиране на фундаментални научни и научноприложни изследвания в приоритетните области“ – 2012 и 2013 г. не са съгласувани с Министерството на финансите по реда на чл. 9 от ЗДП.

През 2008 г. от страна на Фонд „Научни изследвания“ е изпратено запитване с писмо № 0416-1 от 2008 г. до Министерството на финансите за съответствие на схеми „Развитие на научната инфраструктура“ и „Насърчаване на научните изследвания в приоритетни области“ с правилата за държавните помощи. С писмо № 04-06-329 на Министерството на финансите от

2009 г., Фонд „Научни изследвания“ е уведомен, че изпратените схеми не отговарят на разпоредбите на Регламент (ЕО) № 800/2008. В Министерството на финансите не е постъпвала последваща информация, че цитираните схеми са били приведени в съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) № 800/2008 и министърът на финансите не е бил информиран по реда на чл. 9, ал. 4 и 5 от ЗДП за по-нататъшното развитие на схемите, респективно Европейската комисия не е била уведомявана по реда на чл. 9, ал. 6 от ЗДП.

За периода от 01.01.2011 г. до настоящия момент, в Министерството на финансите от Фонд „Научни изследвания“, респективно Министерството на образованието и науката, не се предоставяни за съгласуване схеми, имащи характер на минимална помощ съгласно Регламент (ЕО) № 1998/2006 на Комисията от 15 декември 2006 г. за прилагане на членове 87 и 88 от Договора към минималната помощ. За посочения период, не е постъпвала и информация в изпълнение на задълженията на администратора на минималната помощ съгласно чл. 11, ал. 4 от ЗДП – уведомяване при предоставяне на минимална помощ.

В Министерството на финансите е получена единствено информация от Министерството на образованието и науката с писмо № 0201-414 от 2012 г. относно Въпросник за приложението на Регламент (ЕО) № 1998/2006, като в писмото се цитират обобщени данни, изготвени на база предоставена информация от фонда да отпуснати минимални помощи за периода 2009-2011 г. За отпуснатите минимални помощи, Министерството на финансите не е било уведомявано по реда на ЗДП и правилника за неговото прилагане (ППЗДП). В тази връзка, с писмо с изх. № 91-00-378 от 2012 г., Министерството на финансите е изпратило до Фонд „Научни изследвания“ искане за изпълнение на задълженията, произтичащи от чл. 11, ал. 4 от ЗДП и чл. 8, ал. 2 от ППЗДП. В отговор, Фонд „Научни изследвания“ с писмо с изх. № 0416/0001 от 2012 г., изпраща официално искане за достъп до информационна система „Регистър на минималните помощи“ на служител на фонда. Поради некоректно подадено искане за достъп, с писмо изх. № 91-00-378 от 2012 г., Министерството на финансите подробно е разяснило на фонда условията, при които се осигурява достъп до цитираната по-горе информационна система. В последствие, регистрацията от страна на служителя на фонда в системата не е изисквана повторно и фонда не е изпълнил и задълженията си, произтичащи от ЗДП и ППЗДП.

Когато през 2009 г. стартира Интернет базирания „Регистър на минималните помощи“ (Регистъра), всички ведомства бяха уведомени с писма на Министерството на финансите с изх. № 91-00-961 от 2009 г. и № 91-00-251 от 2010 г. за начина на функциониране на системата, както и за задълженията на администраторите да се въвежда информация в Регистъра за администрираните от тях минимални помощи, отпуснати от дата 01.01.2008 г. С получено писмо от МОН с изх. № 0201-22 от 2009 г., фонда е уведомил министъра на финансите за отпуснати минимални помощи на основание чл. 24 от Закона за насърчване на научните изследвания. В тази връзка фонда е администрирал минимални помощи за периода от 01.01.2008 г., но въпреки горещитираните две писма на Министерството на финансите, не е предприел мерки за тяхното въвеждане в Регистъра. На това основание, през 2010 г. с писмо с изх. № 91-00-496 от 2010 г. на Министерството на финансите, Фонд „Научни изследвания“ отново е уведомен за задълженията си като администратор на минимална помощ, произтичащи от ЗДП и ППЗДП. Към настоящия момент, в Регистъра не съществуват данни за въведените минимални помощи от фонда.

Във връзка с гореизложеното, считаме, че Фонд „Научни изследвания“ е бил уведомяван многократно за задълженията си като администратор на минимални помощи. При условие, че не са изпълнени горещитираните задължения, не е изключено фонда да е отпуснал минимални помощи на отделни бенефициенти, с които да се превишават установените в чл. 2 на Регламент (ЕО) № 1998/2006 прагове. Ако бъде установено, че такова превишение е налице, бенефициентът следва да възстанови на администратора пълният размер на последно получената минимална помощ, с която се превишават установените в Регламента прагове. Съгласно чл. 2, т. 2 от Регламент (ЕО) № 1998/2006, когато общата сума на помощта

надхвърли определените пригове, тази сума не може да се ползва от благоприятното третиране по Регламент (ЕО) № 1998/2006 нито към момента на предоставяне на помощта, нито в който и да било по-късен момент.

Република България, като пълноправен член на Европейския съюз, има задължението за директно прилагане правото на Европейската общност и единствено Европейската комисия е органът, който може да оцени дали дадено подпомагане представлява държавна помощ или не. Всяка мярка, която е държавна помощ, подлежи на задължително уведомяване пред Европейската комисия съгласно чл. 108, параграф 3 от Договора за функциониране на ЕС (ДФЕС) и държавата-членка няма право да привежда в действие мярката, докато Европейската комисия не се произнесе с положително решение за нейната съвместимост. Регламент (ЕО) № 994/98 на Съвета от 1998 г. по прилагането на членове 92 и 93 от Договора за създаване на Европейската общност към някои категории хоризонтална държавна помощ дава право на Комисията да определя, в съответствие с чл. 107 на ДФЕС, условия, при които някои помощи са съвместими с общия пазар и не подлежат на задължението за уведомяване по чл. 108, параграф 3 от ДФЕС. Към тази категория помощи попадат и помощите, отпуснати съгласно Регламент (ЕО) № 800/2008, за които Европейската комисия се уведомява чрез обобщена информация за мярката, а оценката за нейната съвместимост, съгласно българското законодателство, се извършва от министъра на финансите по реда на чл. 9 от Закона за държавните помощи и правилника за неговото прилагане.

При условие, че в насоките за кандидатстване за конкурсите за 2012 и 2013 г. се цитира приложението на Регламент (ЕО) № 800/2008 към разработените от Фонд „Научни изследвания“ схеми на подпомагане, но същите не са били предварително съгласувани от министъра на финансите по реда на ЗДП и ППЗДП за съвместимостта им с правилата по държавните помощи, то отпуснатите средства през 2012 г. могат да се считат за неправомерно предоставени. Ретроактивното прилагане на Регламент (ЕО) № 800/2008 не е предвидено и респективно е недопустимо, като в случай, че са отпуснати помощи с основание прилагане на посочения Регламент, то същите следва да се считат за неправомерни.

Съгласно Регламент (ЕО) 659/1999, „неправомерна помощ“ означава нова помощ, която е въведена в действие в нарушение на член 93, параграф 3 от Договора за създаване на Европейската общност към някои категории хоризонтална държавна помощ (сегашен чл. 108, параграф 3 от ДФЕС), т.е. помощ, за която Европейската комисия не е била уведомена. Когато Комисията разполага с информация от какъвто и да е източник относно неправомерно предоставена помощ, като например получи жалба или се самосезира (съгласно информация в медиите, представители на научната общност са подали жалба в Европейската комисия във връзка с резултатите от проведения конкурс през 2012 г.), тя незабавно разглежда тази информация и при необходимост иска информация от съответната държава-членка, респективно от администратора на мярката. Съгласно чл. 11 от Регламент (ЕО) 659/1999, Европейската комисия може да приеме решение, с което да изисква от държавата-членка, респективно администратора, да преустанови всяка неправомерна помощ, докато не вземе решение за съвместимостта на помощта с Общия пазар („разпореждане за преустановяване“). Когато са взети отрицателни решения в случай с неправомерна помощ, Комисията решава съответната държава-членка, респективно администратора, да вземе всички необходими мерки за възстановяване на помощта от получателя („решение за възстановяване“). Помощта, която трябва да се възстанови съгласно решение за възстановяване, включва всички лихви с подходящ процент, фиксиран от Комисията. Лихвата е дължима от датата, на която неправомерната помощ е била на разположение на получателя до датата на нейното пълно възстановяване. В българското законодателство, възстановяването на неправомерно получена държавна помощ се извършва съгласно разпоредбите на чл. 14, ал. 2 и 3 от Закона за държавните помощи, Раздел V от Правилника за прилагане на Закона за държавните помощи и съответните разпоредби в дял Четвърти „Събиране на публични вземания“ от Данъчно-осигурителния процесуален кодекс.

След оспорване на резултатите от проведенния конкурс през 2012 г. от представители на научната общност е създадена междуведомствена група, включваща представители на дирекция „Главен инспекторат“ към Министерския съвет и на Агенцията за държавната финансова инспекция за проверка на работата на Фонд „Научни изследвания“. В изготвения доклад са направени 54 общи изводи и 21 общи препоръки за подобряване на работата на фонда.

Същевременно въз основа на Годишния план за одитните ангажименти на Звено за вътрешен одит в Министерството на образованието, младежта и науката е извършена оценка на съответствието на дейността на Фонд „Научни изследвания“ с нормативните и вътрешни актове, правила, процедури и договори. В доклада са направени 17 препоръки за подобряване на дейността на фонда.

Част от направените констатации са свързани с нееднакво прилагане на критериите за подбор на проекти, класиране на проекти с получени по-ниски оценки, класиране на проекти, които не отговарят на приоритетните области, присъствие в научните колективи на лица без необходимата квалификация, липса на правила за работа на комисията и на изпълнителния съвет, липса на прозрачност при вземане на решения за финансиране на проектите, допускане до финансиране на търговски дружества, които нямат предмет на дейност научни изследвания, допускане до финансиране на проекти с извършени поправки в тях, допускане до финансиране на проекти, подадени след крайния срок и др.

Отново през 2013 г. е извършена проверка за изпълнение на указания и срокове по чл. 18, ал. 1 и 2 от Закона за държавната финансова инспекция, дадени с писмо от 2012 г. от директора на Агенцията за държавната финансова инспекция, при която е установено, че фонд „Научни изследвания“ не е възстановил в държавния бюджет целево разходвани бюджетни средства по сключени договори след проведен конкурс през 2009 г. в размер на около 6,8 млн. лв. (в тази сума не са пренасочени дължимите лихви). Към настоящия момент се извършва проверка от Агенцията за държавната финансова инспекция за периода 2010 – 2012 г. По предварителни неофициални данни от Агенцията за държавната финансова инспекция и за този период са открити нарушения в работата на фонда. Към настоящия момент, независимо от дадените указания от директора на Агенцията за държавната финансова инспекция не са предприети конкретни действия от страна на фонда за възстановяване на целево разходваните средства в размер на около 6,8 млн. лв. от 2009 г., като съгласно утвърдената от министъра на образованието и науката Годишна оперативна програма на Фонд „Научни изследвания“ за 2013 г. е предвидено разходването в пълен размер на утвърдения бюджет на фонда.

Конкурсът за 2013 г. е обявен преди да бъдат изпълнени препоръките, направени в докладите на дирекция „Главен инспекторат“, Агенцията за държавната финансова инспекция и Звено за вътрешен одит в Министерството на образованието и науката относно подобряване на организацията на работата във фонд „Научни изследвания“. В тази връзка и с оглед на участието на служител на Министерството на финансите като представител на държавата в Изпълнителния съвет на фонда, Ви информираме, че към настоящия момент все още не са разработени и правилата за работа на комисията и на изпълнителния съвет, каквито са част от препоръките в посочените по-горе доклади. Според нас, при условие, че все още липсват регламентирани процедури, това създава сериозни рискове и утвърдените през 2013 г. средства по бюджета на фонда да бъдат разходвани неправомерно.

Във връзка с горизаложеното, Ви препоръчваме да бъде извършена проверка на правомерността на предоставените средства от Фонд „Научни изследвания“ и изпълнението на дадените на фонда препоръки за отстраняване на пропуските и нарушенията в неговата работа. Едва след пълното изясняване на правомерността на разработените схеми за държавна помощ и на предоставените средства от фонда, би могло да бъде взето решение относно бъдещо финансиране на проекти от страна на фонда, включително и на нови проекти през

2013 г. За Ваша информация, схемите за подпомагане биха могли да бъдат разработване на нова мярка в обхвата на Регламент (ЕО) № 800/2008, нотифициране на схема по Рамката за държавна помощ за научноизследователска и развойна дейност и иновации или ограничаване на финансирането само до размерите и при условията на Регламента за максимална помощ, като Ви предлагаме при разработването на нови Насоки за кандидатстване, същите да ни бъдат изпратени за становище в контекста на съответствието с правилата за държавните помощи.

При липсата на информация относно правомерността на предоставените средства от фонда и при одобряване за финансиране на нови проекти, съответните компетентни органи може да установят, че е необходимо да бъдат възстановени в държавния бюджет средства в значителен размер, което на практика означава да бъде преустановено финансирането на Фонд „Научни изследвания“ за няколко бюджетни години.

В съответствие с изискванията на чл. 3, ал. 1 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор, като първостепенен разпоредител с бюджетни кредити отговаряте за осъществяване на финансово управление и контрол във всички ръководени от Вас структури, програми, дейности и процеси при спазване на принципите за законосъобразност, добро финансово управление и прозрачност. Ръководителите на всяко ниво в организацията, в съответствие с чл. 3, ал. 2 от Закона за финансово управление и контрол в публичния сектор отговарят и се считат пред горестоящия ръководител за своята дейност по отношение на финансово управление и контрол в структурите и звената, които ръководят. В тази връзка, при констатиране на нарушения на разпоредбите на Закона за държавните помощи или на неправомерно предоставяне на средства, като първостепенен разпоредител с бюджетни кредити следва да предприемете необходимите действия за преустановяване на тази практика и за възстановяване на неправомерно усвоените средства в държавния бюджет.

МИНИСТЪР:

ПЕТЪР ЧОБАНОВ

- 01

1/0